

دانشگاه فرهنگیان
دوفصلنامه علمی
نظریه و عمل در تربیت معلمان
سال هشتم، شماره چهاردهم، پاییز و زمستان ۱۴۰۱

بررسی رابطه اشتیاق به مدرسه و فرهنگ مدرسه با بهزیستی تحصیلی دانش آموزان دختر متوسطه اول و دوم شهر دهدشت

نجف اصغرنژاد^۱
پریسا مسعودیان^۲
عالم موسویان زاده^۳

چکیده

هدف از انجام این تحقیق بررسی تأثیر اشتیاق به مدرسه و فرهنگ مدرسه بر بهزیستی تحصیلی دانش آموزان دختر متوسطه اول و دوم شهر دهدشت بود. تحقیق از نظر هدف، از نوع کاربردی، از نظر نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری تحقیق، همه دانش آموزان دختر مقطع متوسطه اول به تعداد ۱۰۲۴ دانش آموز و متوسطه دوم به تعداد ۹۱۸ دانش آموز مشغول به تحصیل در شهر دهدشت در سال تحصیلی ۱۴۰۰ بودند. نمونه آماری بر اساس جدول مورگان برای متوسطه اول ۱۶۳ دانش آموز و متوسطه دوم ۱۵۷ دانش آموز و کل حجم نمونه ۳۲۰ دانش آموز به شیوه نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۸/۱۸ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۱۰
۱. کارشناس ارشد جامعه شناسی دانشگاه آزاد اسلامی شوشتر، ایران، شوشتر (نویسنده مسؤول)
najaf1352@gmail.com
۲. استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد بهبهان، بهبهان ایران
pmasudian@yahoo.com
۳. کارشناس فناوری دانشگاه شیراز، ایران، شیراز
mahgerdi1352@gmail.com

پرسش‌نامه بهزیستی تحصیلی توسط تومینین و سوبینی (۲۰۱۲)، پرسش‌نامه اشتیاق به مدرسه وانگ، ویلت و اکلس (۲۰۱۱) و پرسش‌نامه فرهنگ مدرسه الساندرو و ساد (۱۹۹۷) گردآوری شدند. روایی پرسش‌نامه‌ها از طریق روایی صوری و پایایی بر اساس آلفای کرونباخ تأیید شدند. یافته‌ها نشان داد ضریب همبستگی پیرسون کل دانش‌آموزان بین اشتیاق به مدرسه و فرهنگ مدرسه با بهزیستی مدرسه $0/74$ ، بین اشتیاق به مدرسه و بهزیستی مدرسه $0/71$ و فرهنگ مدرسه و بهزیستی تحصیلی $0/66$ در سطح خطای $0/05$ به دست آمد و فرضیه‌های تحقیق تأیید شدند.

کلید واژه‌ها: اشتیاق به مدرسه، فرهنگ مدرسه، بهزیستی تحصیلی، دانش‌آموزان.

۱. مقدمه

هدف نهایی آموزش و پرورش و زیرمجموعه‌های آن، تربیت و آموزش و آماده‌سازی دانش‌آموزان جهت یادگیری دانش و مهارت‌های لازم برای حال و آینده جامعه است. براین اساس، تمامی برنامه‌ریزی‌ها، سیاست‌گذاری‌ها و ابزارهای آموزش و پرورش در جهت تربیت شهروندان خوب است؛ بنابراین، دانش‌آموزان را می‌توان مهم‌ترین عنصر و هدف‌گذاری اصلی نظام آموزش و پرورش دانست. ایجاد شرایط مطلوب در مدرسه در جهت آرامش فکری، روانی و جسمی دانش‌آموزان از اهمیت بالایی برخوردار است. بهزیستی تحصیلی را می‌توان وضعیت آرمانی دانش‌آموزان در مدرسه دانست که ایجاد این شرایط، به تلاش و برنامه‌ریزی اساسی نیازمند است.

بهزیستی یکی از مفاهیم حوزه روان‌شناسی مثبت‌نگر است که در بروز سایر ابعاد شناختی، ذهنی و عاطفی به سبب مرتبط بودن با سایر ویژگی‌های مثبت انسانی اهمیت دارد (جولیکا و ستیاواتی^۱، ۲۰۱۹) و اخیراً بسیاری از روان‌شناسان مثبت‌نگر تأیید کرده‌اند که توجه به توانایی‌های یادگیرندگان برای بهبود نتیجه آموزش و یادگیری بسیار مؤثر بوده است (وانگ و همکاران^۲، ۲۰۲۱). روان‌شناسان تربیتی مبتنی بر روان‌شناسان مثبت‌نگر، به ایجاد مدل‌هایی از بهزیستی در حیطه مدرسه پرداختند. با توجه به اهمیت مدرسه در زندگی نوجوانان، توجه به بهزیستی در ارتباط با بافت

1 . Julika & Setiyawati

2 . Wang, Derakhshan & Zhang

مدرسه و محیط آموزشی لازم به نظر می‌رسد. پرداختن به بهزیستی در زمینه‌های آموزشی، به‌عنوان یک شاخص مهم در فرایندهای آموزشی محسوب می‌شود. هدف از بهزیستی تحصیلی، ارتباط بین کارکردهای تحصیلی و عاطفی، توسعه و پیشرفت رابطه فرد با موقعیت آموزشی و مدرسه، و ایجاد تغییرات مداوم در فرد و مدرسه است که این مفهوم توسط تومینین - سوینی، سالملا - آرو و نیمیویرتا^۱ (۲۰۱۲) توسعه یافت (خدایانه و تمنایی، ۱۴۰۱). بهزیستی تحصیلی اهمیت چشمگیری در حوزه‌های مختلف زندگی دانش‌آموزان دارد که با کاهش مشکلات روان‌شناختی و اجتماعی و افزایش ویژگی‌های مثبت مانند خودکارآمدی، اشتیاق تحصیلی و هیجان‌های مثبت تحصیلی در دانش‌آموزان همراه است. بهزیستی تحصیلی سازه‌ای هیجانی و شناختی است که به معنای نگرش کلی دانش‌آموزان به تحصیل است و حالت ذهنی مثبت و رضایت بخشی است که دربردارنده انرژی، شوق و احساس تعهد و دل‌بستگی به زندگی تحصیلی است (سهرابی، طاهرزاده قهفرخی، حاتم پور، میرو قشلاق و محمدپور، ۱۴۰۰). بهزیستی تحصیلی یکی از جدیدترین مفاهیم روان‌شناسی مثبت است که توی - وی و دسی^۲ (۲۰۱۶) آن را دارای مؤلفه‌هایی از قبیل مهارت انجام‌دادن تکالیف مدرسه، رضایت بخشی و رضایت مندی در عملکرد تحصیلی و اشتیاق تحصیلی تعریف کرده‌اند. بهزیستی تحصیلی یک متغیر ارزشمند و درعین حال با حوزه‌ای گسترده، با کیفیت زندگی دانش‌آموزان به‌خصوص در مورد مسائل آموزشی و تحصیلی در ارتباط است و تأثیر معنادار بر تحصیلات دانش‌آموزان می‌گذارد. یکی از عوامل روان‌شناختی که به‌عنوان شاخص مهم فرایند تحصیلی در نظر گرفته می‌شود بهزیستی تحصیلی است (رستگار، صیف، مالکی، ۱۳۹۵). خود ارتقایی با بهزیستی تحصیلی رابطه دارد (پاندی و همکاران^۳، ۲۰۲۰) که با حفظ هارمونی واقعیت‌های درونی و بیرونی زندگی افراد، قدرت ارتقا دارد (تیواری^۴، ۲۰۲۰) براین اساس، دانش‌آموز می‌تواند با درک واقعیت‌های خود و مدرسه، بر بهزیستی تحصیلی خود اثرگذار باشد.

-
- 1 . Tuominen-Soini, Salmela-Aro & Niemivirta
 - 2 . Thuy-vy & Deci
 - 3 . Pandey, Tiwari, Parihar & Rai
 - 4 . Tiwari, Pandey, Rai, Pandey, Verma, Parihar & Mandal

یکی از متغیرهای مهم که در روان‌شناسی مثبت‌گرا مطرح است و بر بهزیستی تحصیلی تأثیر دارد، اشتیاق به مدرسه است. بهزیستی تحصیلی شرایط مطلوب دانش‌آموز در محیط مدرسه است که در حوزه علوم انسانی و روان‌شناسی اهمیت زیادی دارد.

مدرسه اهمیت زیادی در زندگی کودکان و نوجوانان دارد و مدت زمان زیادی از زندگی خود را در مدرسه حضور دارند (کارابابا^۱، ۲۰۲۰)؛ از این رو میزان اشتیاق و علاقه آن‌ها به مدرسه و علل مرتبط با آن، دارای اهمیت است. اشتیاق دانش‌آموزان به مدرسه متغیر مهمی است که برای یادگیری دانش‌آموزان، حیاتی است تا جایی که از آن به‌عنوان منادی مهم یادگیری یاد می‌شود (پالی، ۱۴۰۱). از دیدگاه فانگ و دینگ^۲ (۲۰۲۰) اشتیاق به مدرسه موضوعی نسبتاً جدید و مورد توجه متخصصان تعلیم و تربیت است. اشتیاق به مدرسه به‌عنوان نقطه محوری اکثر نظریه‌های مربوط به افت تحصیلی بر نقش احساس‌های فردی، دل‌بستگی و تعلق تأکید می‌کند (حسین فردی، قربان شیروودی، زر بخش بحری و تیز دست، ۱۴۰۰). اشتیاق تحصیلی شامل ابعاد رفتاری، شناختی و عاطفی است و این ابعاد به‌هم پیوسته هستند و میان آن‌ها روابط درونی و فعال برقرار است (اپلتون^۳، ۲۰۲۰). اشتیاق به مدرسه به‌عنوان یک سازه گسترده شامل رفتارها، افکار و هیجانات دانش‌آموزان در مورد مدرسه است. اشتیاق رفتاری، میزان مشارکت دانش‌آموزان در مدرسه را با استفاده از شاخص‌هایی همچون درگیری خارج از برنامه، حضور در مدرسه و شرکت در فعالیت‌های مرتبط با مدرسه اندازه‌گیری می‌کند. اشتیاق شناختی نشان‌دهنده سرمایه‌گذاری ذهنی دانش‌آموز در مدرسه بوده و با شاخص‌هایی همچون تلاش‌ها و اندیشه‌های تحصیلی و با معیارهای ارتباط با مدرسه و باور به مزایای بلندمدت مدرسه مشخص می‌شود. اشتیاق هیجانی نیز پاسخ‌های عاطفی دانش‌آموزان به مدرسه، همسالان و معلمان بوده و شامل احساس تعلق و وابستگی به مدرسه است (سرداری، ۱۴۰۰). پایستگی تحصیلی در فرایند تحصیل باعث می‌شود دانش‌آموزان مشکلات خود را در مدرسه حل کنند که این

-
1. Karababa
 2. Fang & Ding
 - 3 . Appleton

امر نیز باعث شوروشوق در آن‌ها جهت ادامه تحصیل شود (هاف ریچستر و همکاران^۱، ۲۰۲۱). موفقیت دانش‌آموزان امروزی در تحصیل، به میزان اشتیاق آن‌ها به تحصیل و مدرسه بستگی دارد. اشتیاق به مدرسه برای یادگیری، امری حیاتی است و دانش‌آموزانی که اشتیاق به مدرسه دارند، توجه بیشتری بر موضوعات درسی دارند، به قوانین و مقررات مدرسه تعهد بیشتری نشان می‌دهند، از انجام رفتارهای ناسازگارانه در مدرسه دوری می‌کنند و در آزمون‌های مختلف کلاسی و مدرسه‌ای عملکرد بهتری دارند.

یکی از متغیرهای مهم که در زندگی انسان تأثیر بسزایی دارد، فرهنگ است. فرهنگ، زیربنای توسعه همه‌جانبه کشورها به حساب می‌آید که در زندگی تحصیلی دانش‌آموزان نیز تأثیرگذار است. فرهنگ، مهم‌ترین سرمایه هر انسان و بزرگ‌ترین دستاوردهای بشر را در بر می‌گیرد. فرهنگ مدرسه نیز زیرمجموعه فرهنگ است که اهمیت و تأثیر بالایی در جامعه دارد.

فرهنگ مدرسه شکل پیچیده از سنت‌ها و آداب و رسوم است که در طول زمان از طریق تعامل معلمان، دانش‌آموزان، اولیا و مدیران، و همچنین برای مقابله با بحران‌ها و حل مشکلات به وجود می‌آید و سپس به گروه‌ها و نسل‌های بعدی مدرسه منتقل می‌شود. فرهنگ مدرسه هدایت‌گر اتفاقات روزانه آن مدرسه است که بر عملکرد همه اعضای مدرسه اثر می‌گذارد (پاکزاد، حلت آبادی فراهانی، غفوری و خسروی طناک، ۱۴۰۱). فرهنگ مدرسه، زیرمجموعه فرهنگ است. در فرهنگ مدرسه موفق، اعضای مدرسه با هم روابط کاری خوبی دارند، به یکدیگر توجه نشان می‌دهند، و حس همدلی و مراقبت نسبت به یکدیگر دارند (صفایی موحد و بهادری، ۱۳۹۷). وقتی فرهنگ مدرسه بالا باشد، دانش‌آموزان آموزش خوبی دریافت کرده و مطالب مفیدی یاد می‌گیرند؛ آن‌ها می‌آموزند که مسئولیت‌پذیر باشند. در این مدارس به دانش‌آموز فرصت تفکر در مورد مسائل دنیای واقعی داده می‌شود؛ در نتیجه دانش‌آموز، احساس شایستگی کرده و به این نتیجه می‌رسد که در مدرسه هر روز پیشرفت می‌کنند (میرزایی فندخت و همکاران، ۱۳۹۹)، این امر در بهزیستی دانش‌آموزان اثر مثبت ایجاد می‌کند. دانش‌آموزان وقتی به مدرسه و درس اهمیت و ارزش قائل شوند و نسبت به مدرسه

بی‌رغبت نباشند؛ بلکه باعلاقه زیاد به مدرسه بیایند و در درس و تحصیلات درگیر و مشغول شوند، آن‌گاه می‌توان گفت که بهزیستی تحصیلی حاصل شده است. امروزه روان‌شناسان مثبت‌گرا به صورت گسترده و عمیق، در جهت شناسایی راه‌ها و عوامل ارتقا و افزایش کیفیت بهزیستی تحصیلی، به مطالعه و تحقیق می‌پردازند. یکی از مسائل موجود در نظام آموزشی هر کشوری و به تبع آن کشور ما، احساس ناخوشایندی و ناخشنودی بعضی دانش‌آموزان نسبت به تحصیل و محیط مدرسه است. این دانش‌آموزان، زندگی در مدرسه و تحصیلات را با اجبار و اکراه پذیرفته‌اند و در عمق وجود خود به تحصیل، علاقه‌ای ندارند، نسبت به جو مدرسه بی‌میل هستند و در انجام تکالیف و مطالعه، احساس رضایت نمی‌کنند. عوامل درون مدرسه‌ای به خصوص عوامل اجتماعی و فرهنگی نیز بر احساس شوق یا تنفر دانش‌آموز نسبت به مدرسه مؤثر است. بعضی از مدارس از جو و محیط فرهنگی سالم و سازنده‌ای برخوردار نیستند و دانش‌آموزان از نظر تربیتی و هم‌چنین آموزشی، شاید با افت و پسرقت مواجه شوند. در این بین، بررسی و شناسایی عوامل و شرایطی که بتواند در کاهش شرایط منفی بیان‌شده در مدرسه و زندگی تحصیلی دانش‌آموز، نقش مهمی در تغییر شرایط منفی و ایجاد شرایط مثبت برای دانش‌آموزان دارد و می‌تواند در بهبود بهزیستی دانش‌آموزان، مؤثر واقع شوند. صاحب‌نظران روان‌شناسی، سعی داشته و دارند این احساسات منفی را از دانش‌آموزان دور کنند و بهزیستی تحصیلی آنان را به سطح مطلوب برسانند. باتوجه به نقش اساسی ابعاد فرهنگی و روان‌شناختی در زندگی افراد، فرهنگ مدرسه و اشتیاق به مدرسه به عنوان سازه‌های مهم و تأثیرگذار بر نوجوانان و جوانان در محیط مدرسه شناسایی شده‌اند که در این تحقیق، مورد بررسی قرار می‌گیرند. مطالعات پژوهشگر نشان داده علی‌رغم اهمیت بهزیستی تحصیلی، فرهنگ مدرسه و اشتیاق مدرسه، در مورد این خصوص، پژوهش‌های زیادی انجام نگرفته و نیاز به بررسی آن‌ها توسط پژوهشگران احساس می‌شود. در ادامه به برخی از پژوهش‌های تجربی داخلی و خارجی در خصوص موضوع اشاره می‌شود.

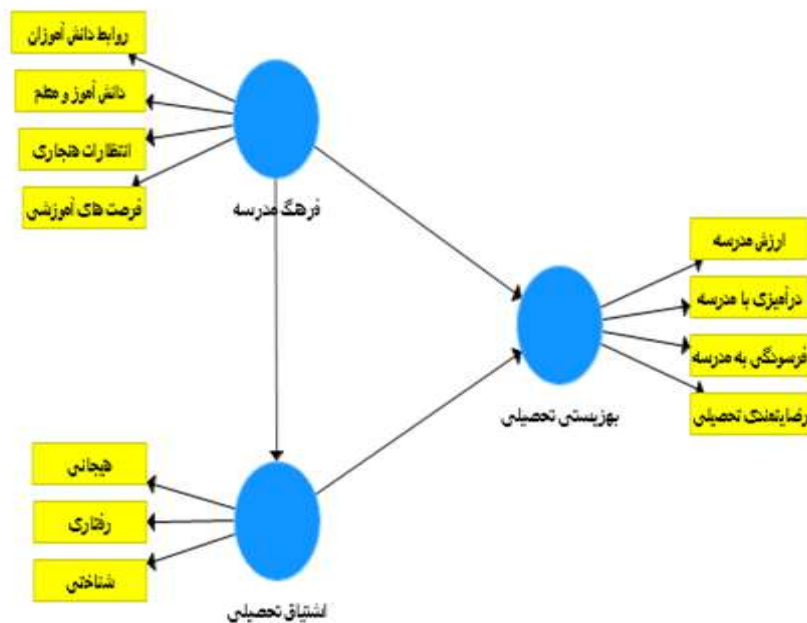
برهمن و موسیوند (۱۴۰۰) در تحقیق خود به این نتیجه دست یافتند الگوی پیشنهادی بر اساس شایستگی اجتماعی، بلوغ اخلاقی و عاطفی و آخرت‌نگری، ۶۵ درصد از بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان را تبیین می‌کند. حسین مردی و همکاران

(۱۳۹۹) نشان دادند مدل ساختاری پیشرفت تحصیلی بر اساس اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق با نقش واسطه‌ای انگیزش پیشرفت تحصیلی، برازش مطلوب دارد. ویس کرمی و همکاران (۱۳۹۸) نشان دادند اشتیاق تحصیلی تأثیر مثبت و معنادار بر بهزیستی تحصیلی دارد. یوسفی افراشته و دهقانی به این نتیجه دست یافتند بازخورد مدرسه و بهزیستی مدرسه رابطه معنادار دارند. قدم پور و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیقی بیان می‌کنند که بین اشتیاق تحصیلی و معنای زندگی با بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان رابطه معنادار وجود دارد. بهروز نژاد (۱۳۹۷) نشان داد فرهنگ مدرسه بر اشتیاق مدرسه اثر مستقیم دارد. عشورنژاد، کدیور و حجازی (۱۳۹۶) در تحقیق خود نشان دادند فرهنگ مدرسه می‌تواند بهزیستی روان‌شناختی و تحصیلی دانش‌آموزان را پیش‌بینی کند. صفایی موحد و بهادری (۱۳۹۵) بیان کردند فرهنگ مدرسه بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر مستقیم دارد. فراتحلیلی بر ۶۱ مطالعه پژوهشی از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۶ نشان داد جو کلاس مملو از ارتباطات مثبت، با شایستگی‌های اجتماعی، بهزیستی روان‌شناختی، انگیزه و مشارکت یادگیرندگان، رابطه مثبت دارد (وانگ و همکاران^۱، ۲۰۲۰). استین مایر و همکاران^۲ (۲۰۱۸) نشان دادند جو مدرسه، نظم و انضباط، فعالیت‌های مدرسه و شرایط فیزیکی مدرسه قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های بهزیستی مدرسه هستند. یوپادایا و سالملا آرو^۳ (۲۰۱۳) در مطالعه خود به این نتیجه دست یافتند که اشتیاق تحصیلی بین جو کلاس درس و بهزیستی تحصیلی میانجی‌گری می‌کند. سالملا آرو و یوپادایا^۴ (۲۰۱۴) در پژوهش خود نشان دادند یادگیرندگانی که از نظر شناختی و هیجانی با یادگیری درگیر هستند، بر مسائل دوران تحصیلی خود پیروز می‌شوند و این احساس خودکارآمدی، با بهزیستی تجربه‌شده ارتباط دارد.

باتوجه به مطالب بیان‌شده، در این تحقیق به دنبال این مسئله هستیم که آیا اشتیاق به مدرسه و فرهنگ مدرسه بر بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر معنادار دارد؟

-
- 1 . Wang, Degol, Amemiva, Parr & Guo
 - 2 . Steinmayr, Heyder, Naumburg, Michels & Wirthwein
 - 3 . Upadaya & Salmela-Aro
 - 4 . Salmela-Aro & Upadyaya

- باتوجه به مطالب بیان شده، اهداف و فرضیه‌های تحقیق عبارت‌اند از
- ۱- تعیین تأثیر اشتیاق به مدرسه و فرهنگ مدرسه بر بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان.
 - ۲- تعیین تأثیر اشتیاق به مدرسه بر بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان.
 - ۳- تعیین تأثیر فرهنگ مدرسه بر بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان.
- بر اساس اهداف تحقیق، فرضیه‌های زیر تدوین شد:
- ۱- اشتیاق به مدرسه و فرهنگ مدرسه بر بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان، تأثیر معنادار دارد.
 - ۲- اشتیاق به مدرسه بر بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان، تأثیر معنادار دارد.
 - ۳- فرهنگ مدرسه بر بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان، تأثیر معنادار دارد.



شکل ۱: مدل مفهومی

۱,۱. روش‌شناسی تحقیق

تحقیق از نظر هدف، از نوع کاربردی، از نظر نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری تحقیق، همه دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه اول به تعداد ۱۰۲۴ دانش‌آموز و متوسطه دوم به تعداد ۹۱۸ دانش‌آموز در شهر دهدشت در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ مشغول به تحصیل می‌باشند. نمونه آماری بر اساس جدول مورگان برای متوسطه اول ۱۶۳ و متوسطه دوم ۱۵۷ دانش‌آموز به شیوه نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب می‌شوند. براین اساس، ابتدا نواحی تحت پوشش آموزش و پرورش شهر دهدشت از نظر تعداد مدارس متوسطه اول و دوم مشخص شدند. سپس از کل مدارس متوسطه اول، سه مدرسه و متوسطه دوم، سه مدرسه به روش تصادفی انتخاب می‌شوند و از هر مدرسه به تناسب تعداد دانش‌آموزان، برای متوسطه اول و متوسطه دوم به روش تصادفی طبقه‌ای در دو طبقه متوسطه اول و متوسطه دوم، انتخاب می‌شوند.

داده‌ها با استفاده از پرسش‌نامه گردآوری می‌شوند. براین اساس، از پرسش‌نامه‌های بهزیستی تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و فرهنگ مدرسه استفاده می‌گردد.

برای سنجش بهزیستی تحصیلی از پرسش‌نامه بهزیستی تحصیلی توسط توومینین سوینی، سالملا - آرو و نیومیورتا^۱ (۲۰۱۲) استفاده می‌شود. این پرسش‌نامه شامل ۳۱ سؤال و ۴ زیرمقیاس به نام‌های ۱- ارزش مدرسه (۱-۸)، ۲- فرسودگی نسبت به مدرسه (۱۸-۹)، ۳- رضایت‌مندی تحصیلی (۲۲-۱۹)؛ ۴- درآمیزی با کار مدرسه (۳۱-۲۳) است (مرادی، سلیمانی خشاب، شهاب زاده، صباغیان و دهقانی زاده، ۱۳۹۵).

برای سنجش اشتیاق به مدرسه دانش‌آموزان، از پرسش‌نامه اشتیاق به مدرسه وانگ، ویلت و اکلس^۲ (۲۰۱۱) استفاده می‌شود. این پرسش‌نامه شامل ۲۳ سؤال و ۳ بعد ۱- رفتاری؛ (۱-۷)، ۲- هیجانی؛ (۸-۱۴)، ۳- شناختی؛ (۱۵-۲۳) را در برمی‌گیرد (مرادی و توسلی، ۱۳۹۷).

برای سنجش فرهنگ مدرسه از پرسش‌نامه فرهنگ مدرسه الساندرو و ساد^۳

-
1. Tuominen-Soini, Salmela-Aro & Niemivirta
 2. Wang, Willett & Eccles
 3. Alessandro & Sadh

(۱۹۹۷) استفاده می‌شود. این مقیاس از ۲۵ سؤال و ۴ بعد ۱- روابط دانش‌آموزان؛ (۱-۴)، ۲- روابط دانش‌آموزان و معلمان؛ (۵-۱۰)، ۳- انتظارات هنجاری (۱۷-۱۱)، ۴- فرصت‌های آموزشی (۲۵-۱۸) است (صفایی موحد و بهادری، ۱۳۹۴).
روایی پرسش‌نامه‌ها از روش روایی صوری (استفاده از نظر متخصصان) تأیید شد و پایایی پرسش‌نامه به آزمون آلفای کرونباخ تأیید شد. پایایی پرسش‌نامه اشتیاق به مدرسه در تحقیق حسین مردی و همکاران (۱۴۰۰) بر اساس آلفای کرونباخ کل پرسش‌نامه ۰/۷۲ گزارش شد. پایایی پرسش‌نامه بهزیستی تحصیلی در تحقیق ویس کرمی و همکاران (۱۳۹۷) ۰/۷۷ گزارش شد. پایایی پرسش‌نامه فرهنگ مدرسه در تحقیق غلامی و همکاران (۱۳۹۲) ۰/۸۵ گزارش شد. پایایی پرسش‌نامه‌ها در این تحقیق در جدول زیر گزارش شده‌اند.

روایی پرسش‌نامه‌های این تحقیق از طریق روایی صوری (نظر متخصصان) و روایی سازه (نرم‌افزار) تأیید می‌شوند و پایایی بر اساس آلفای کرونباخ و آزمون بارهای عاملی تأیید می‌شوند.

جدول ۱. آلفای کرونباخ متغیرهای تحقیق

متغیر	تعداد گویه	آلفای کرونباخ
بهزیستی تحصیلی	۳۱	۰/۸۵
اشتیاق به مدرسه	۲۳	۰/۹۵
فرهنگ مدرسه	۲۵	۰/۹۱

ملاک تأیید پایایی پرسش‌نامه، آلفای بیشتر از ۰/۷۰ که باتوجه به نتایج جدول، پایایی هر سه پرسش‌نامه مورد تأیید است.

برای تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از پژوهش، پس از جمع‌آوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز از طریق پرسش‌نامه‌ها، محاسبات میانگین، دامنه، انحراف معیار و نیز آزمون ضریب همبستگی و آزمون رگرسیون خطی، و تحلیل مسیر از طریق نرم‌افزار Spss22 انجام می‌شود. میزان معناداری در این پژوهش ۰/۰۵ در نظر گرفته شده است. برای ایجاد و جلب اعتماد و همچنین رعایت ملاحظات اخلاقی در پژوهش - که یک امر رایج در همه پژوهش‌ها است -، برای دانش‌آموزان، توضیحات کاملی در خصوص این‌که پرسش‌نامه‌ها و جواب‌ها و نتایج این تحقیق، کاملاً محرمانه خواهند

بود و در هیچ جایی منتشر نمی‌شوند و نتایج آماری آن صرفاً برای اجرای این تحقیق مورداستفاده قرار خواهد گرفت؛ اعتماد کامل دانش‌آموزان در این تحقیق، جلب شد.

۲. یافته‌ها

توصیف مقدماتی داده‌های پژوهش در این بخش با استفاده از میانگین و انحراف معیار مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهند گرفت.

جدول ۲: یافته‌های توصیفی متغیرهای تحقیق در دوره متوسطه اول و دوم

متغیر	دوره تحصیلی	کمترین	بیشترین	میانگین
بهبودی تحصیلی	متوسطه اول	۲/۷	۴/۳	۳/۵۳
	متوسطه دوم	۲/۵	۴/۷	۳/۶۲
اشتیاق به مدرسه	متوسطه اول	۲/۳	۴/۷	۳/۸۲
	متوسطه دوم	۲/۲	۴/۵	۳/۶۷
فرهنگ مدرسه	متوسطه اول	۲/۷	۴/۷	۳/۹۵
	متوسطه دوم	۱/۶	۴/۸	۳/۸۸

بر اساس داده‌های جدول ۷، در دوره متوسطه اول میانگین متغیرهای تحقیق به ترتیب بهزیستی تحصیلی ۳/۵۳، اشتیاق به مدرسه ۳/۸۲، فرهنگ مدرسه ۳/۹۵ بود و در دوره متوسطه دوم بهزیستی تحصیلی ۳/۶۲، بهزیستی تحصیلی ۳/۶۷، فرهنگ مدرسه ۳/۸۸ به دست آمد.

فرضیه اول: بین اشتیاق به مدرسه و فرهنگ مدرسه با بهزیستی مدرسه دانش‌آموزان رابطه معنادار وجود دارد.

جدول ۳: خلاصه نتایج رگرسیونی و همبستگی رابطه اشتیاق به مدرسه و فرهنگ مدرسه با

بهبودی تحصیلی

دوره تحصیلی	ضریب همبستگی (R)	ضریب تعیین (R^2)	سطح معناداری
متوسطه اول	۰/۷۴۱	۰/۵۴۴	/۰۰۱
متوسطه دوم	۰/۷۶۵	۰/۵۸۰	/۰۰۱
کل	۰/۷۴۳	۰/۵۵۱	/۰۰۱

جدول (۳) نشان می‌دهد ضریب همبستگی پیرسون بین اشتیاق به مدرسه و فرهنگ مدرسه با بهزیستی تحصیلی متوسطه اول، متوسطه دوم (با دو نیم کردن فایل

داده‌ها بر اساس دستور Split File) و ضریب کل به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۷۶ و ۰/۷۴ است که در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار مستقیم و معنادار است. همچنین بر اساس ضریب تعیین گزارش شده، به ترتیب ۰/۴۵/۴، ۰/۵۸ و ۰/۵۵/۱ از کل تغییرات متغیر بهزیستی مدرسه، به متغیر اشتیاق به مدرسه و فرهنگ مدرسه در متوسطه اول، متوسطه دوم و کل وابسته است.

فرضیه دوم: بین اشتیاق به مدرسه با بهزیستی مدرسه دانش‌آموزان رابطه معنادار وجود دارد.

جدول ۴: خلاصه نتایج رگرسیونی و همبستگی رابطه اشتیاق به مدرسه و بهزیستی تحصیلی

دوره تحصیلی	ضریب همبستگی (R)	ضریب تعیین (R^2)	سطح معناداری
متوسطه اول	۰/۷۱۹	۰/۵۱۴	/۰۰۱
متوسطه دوم	۰/۶۹۳	۰/۴۷۷	/۰۰۱
کل	۰/۷۰۷	۰/۴۹۸	/۰۰۱

جدول (۴) نشان می‌دهد ضریب همبستگی پیرسون بین اشتیاق به مدرسه با بهزیستی تحصیلی به متوسطه اول، متوسطه دوم (با دو نیم کردن فایل داده‌ها بر اساس دستور Split File) و ضریب کل به ترتیب ۰/۷۲، ۰/۶۹ و ۰/۷۱ است که در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار مستقیم و معنادار است. همچنین بر اساس ضریب تعیین جدول، به ترتیب ۰/۵۱/۴، ۰/۴۷/۷ و ۰/۴۹/۸ از کل تغییرات متغیر بهزیستی مدرسه، به متغیر اشتیاق به مدرسه در متوسطه اول، متوسطه دوم و کل وابسته است.

جدول ۵: ضرایب رگرسیون خطی بهزیستی تحصیلی با توجه به مؤلفه‌های اشتیاق به مدرسه

مدل	Beta	ضریب T	سطح معناداری
کل		۱۱/۷۸	/۰۰۱
رفتاری	۰/۳۶۸	۷/۲۲	/۰۰۱
هیجانی	۰/۲۲۰	۴/۷۳	/۰۰۱
شناختی	۰/۳۱۱	۶/۹۶	۰/۰۰۱

نتایج تحلیل رگرسیونی در جدول (۵) نشان می‌دهد بر اساس آزمون بتا، خرده مقیاس‌های رفتاری، هیجانی و شناختی به ترتیب ۰/۳۷، ۰/۲۲ و ۰/۳۱ تأثیر مثبت و معناداری بر متغیر بهزیستی تحصیلی دارند. بر اساس ضریب بتا، به ازای یک واحد

استاندارد مؤلفه‌های رفتاری، هیجانی و شناختی، به ترتیب ۳۶/۸، ۲۲، و ۳۱/۱ واحد استاندارد باعث افزایش بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان می‌شوند.
فرضیه سوم: بین فرهنگ مدرسه با بهزیستی مدرسه دانش‌آموزان رابطه معنادار وجود دارد.

جدول ۶: خلاصه نتایج رگرسیونی و همبستگی رابطه فرهنگ مدرسه و بهزیستی تحصیلی

گروه	ضریب همبستگی (R)	ضریب تعیین (R^2)	سطح معناداری
متوسطه اول	۰/۶۴۰	۰/۴۰۶	/۰۰۱
متوسطه دوم	۰/۷۰۸	۰/۴۹۹	/۰۰۱
کل	۰/۶۶۳	۰/۴۳۸	/۰۰۱

جدول (۶) نشان می‌دهد ضریب همبستگی پیرسون بین فرهنگ مدرسه با بهزیستی تحصیلی به متوسطه اول، متوسطه دوم (با دو نیم کردن فایل داده‌ها بر اساس دستور Split File) و ضریب کل به ترتیب ۶۴/۰، ۷۱/۰ و ۶۶/۰ است که در سطح خطای ۰/۰۵، مستقیم و معنادار است. همچنین بر اساس ضریب تعیین گزارش شده، به ترتیب ۴۰/۶، ۴۹/۹ و ۴۳/۸ از کل تغییرات متغیر بهزیستی مدرسه، به متغیر فرهنگ در متوسطه اول، متوسطه دوم و کل وابسته است.

جدول ۷: ضرایب رگرسیون خطی بهزیستی تحصیلی با توجه به مؤلفه‌های فرهنگ مدرسه

مدل	Beta	ضریب T	سطح معناداری
کل	-	۱۲/۲۸	/۰۰۱
روابط دانش‌آموزان	۰/۱۹۰	۳/۵۵	/۰۰۱
روابط دانش‌آموزان و معلمان	۰/۱۶۰	۲/۴۴	/۰۰۸
انتظارات هنجاری	۰/۳۵۴	۵/۸۸	۰/۰۰۱
فرصت‌های آموزشی	۰/۱۴۲	۳/۰۷	۰/۱۳۸

نتایج تحلیل رگرسیونی در جدول (۷) نشان داد بر اساس آزمون بتا، خرده مقیاس‌های روابط دانش‌آموزان، روابط دانش‌آموزان و معلمان، انتظارات هنجاری و فرصت‌های آموزشی به ترتیب ۱۹/۰، ۱۶/۰، و ۳۵/۰ تأثیر مثبت و معناداری بر متغیر بهزیستی تحصیلی دارند. بر اساس ضریب بتا، به ازای یک واحد استاندارد روابط دانش‌آموزان، روابط دانش‌آموزان و معلمان، انتظارات هنجاری و فرصت‌های آموزشی، به ترتیب ۱۹، ۱۶، و ۳۵/۴ واحد استاندارد باعث افزایش بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان می‌شوند.

۳. نتیجه‌گیری و بحث

هدف از انجام این تحقیق، بررسی رابطه اشتیاق به مدرسه و فرهنگ مدرسه با بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه اول و دوم شهر دهدشت است. جامعه آماری تحقیق، دانش‌آموزان دوره‌های متوسطه اول و دوم شهر دهدشت است. تحقیق، توصیفی از نوع همبستگی است. در ادامه به نتیجه‌گیری و بحث بر اساس یافته‌های تحقیق پرداخته می‌شود.

فرضیه اول: اشتیاق به مدرسه و فرهنگ مدرسه بر بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان، تأثیر معنادار دارد.

یافته‌های تحقیق در خصوص این فرضیه نشان داد ضریب همبستگی پیرسون بین اشتیاق به مدرسه و فرهنگ مدرسه با بهزیستی مدرسه ۰/۷۴، اشتیاق به مدرسه و بهزیستی مدرسه ۰/۷۱ و بین فرهنگ مدرسه و بهزیستی تحصیلی ۰/۶۶ است که در سطح خطای ۰/۰۵ فرضیه‌های تحقیق، تأیید شدند.

یافته‌های این تحقیق با یافته‌های تحقیق ویس کرمی و همکاران (۱۳۹۸)، حسین مردی و همکاران (۱۳۹۹)، عشورنژاد، کدیور و حجازی (۱۳۹۶) و یوپادایا و سالملا آرو^۱ (۲۰۱۳) هم سو است.

بهزیستی به‌عنوان یک برون‌داد تربیتی مهم، هدفی فراتر از کسب دانش و مهارت‌های شناختی در تعلیم و تربیت مدرن به شمار می‌آید (گوردیوا و همکاران^۲، ۲۰۱۹). هم‌چنین، مدرسه و خانواده از مهم‌ترین نهادهای زندگانی هستند که نقش مؤثری بر بهزیستی کودکان دارند و با بزرگ‌تر شدن کودک، نقش مدرسه به‌عنوان مهم‌تر و تأثیرگذارتری در زندگی امروز و آینده کودک تبدیل می‌شود (بهار، گل محمدنژاد بهرامی و شیخ‌علیزاده، ۱۴۰۰: ۸۷). فرهنگ مدرسه به روابط دانش‌آموزان و نحوه ارتباطات و تعاملات آن‌ها با یکدیگر و همچنین با معلمان، میزان رعایت قوانین و مقررات مدرسه (انتظارات هنجاری) و امکانات و فرصت‌های آموزشی و تربیتی موجود در مدرسه اشاره می‌کند، وجود این شرایط می‌تواند کارایی و بهره‌وری مدرسه را افزایش دهد. مدارس با فرهنگ قوی می‌توانند هنجارهای پایدار تحصیلی و

1 . Upadaya & Salmela-Aro

2 . Gordeeva, Sychev & Lunkina

بهسازی ساختار آموزش و پرورش مدارس را تقویت نمایند و در حل مسائل، برنامه‌ریزی‌ها و تصمیم‌گیری‌های مربوط به مدرسه، مشارکت فعال نمایند. از سوی دیگر، فرهنگ، این درک را در دانش‌آموز ایجاد می‌کند که مدرسه به‌عنوان نهاد ارزشمند و بنیادی، مکانی مطلوب برای یادگیری و پیشرفت است که می‌تواند آینده درخشان و زیبایی برای او فراهم آورد. این درک، موجب می‌شود جو مدرسه را دوست بدارد و باعلاقه و اشتیاق در مدرسه و کلاس درس حضور یابد. در این خصوص مینهارد و همکاران (۲۰۱۰) بیان می‌کنند کلاس درس، مکانی اجتماعی است و ادراکاتی که دانش‌آموزان از همسالان و از محیط مدرسه و کلاس دارند، باعث بهبود تحصیلی و بهزیستی تحصیلی شود (مینهارد و همکاران^۱، ۲۰۱۰). هم‌چنین، اشتیاق در مدرسه باعث می‌شود دانش‌آموزان به سمت اهداف ارزشمند آموزشی هدایت شوند (اردنر و همکاران^۲، ۲۰۱۳)، در فعالیت‌های تحصیلی مشارکت داشته باشند (لی و لرنر^۳، ۲۰۱۱) و از بهزیستی تحصیلی و عملکرد تحصیلی بالایی برخوردار شوند (سیمون - مورتون و چن^۴، ۲۰۰۹). بر این اساس، علاقه و اشتیاق دانش‌آموز به حضور در مدرسه و انجام وظایف و تکالیف درسی و تحصیلی، افزایش می‌یابد و روح مشارکت و تعاملات و روابط سازنده با اجزای مدرسه در وی زنده می‌شود.

فرضیه دوم: اشتیاق به مدرسه بر بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان، تأثیر معنادار دارد. یافته‌های فرضیه دوم نشان داد ضریب همبستگی پیرسون بین اشتیاق به مدرسه با بهزیستی تحصیلی به متوسطه اول، متوسطه دوم و ضریب کل به ترتیب ۰/۷۲، ۰/۶۹ و ۰/۷۱ است که در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار مستقیم و معنادار است. یافته‌های این فرضیه با بخشی از یافته‌های پژوهش‌های ویس کرمی و همکاران (۱۳۹۸)، قدم پور و همکاران، یوپادایا و سالملا آرو^۵ (۲۰۱۳) و سیمون - مورتون و چن^۶ (۲۰۰۹) هم سو است.

علاقه به مدرسه، موضوع جدیدی است که از طریق ایجاد نیرو در دانش‌آموز و

-
- 1 . Mainhard, Brekelmans & Wubbels
 - 2 . Orthner, Jones-sanpei, Akos & Rose
 - 3 . Li & Lerner
 - 4 . Simon- Morton & Chen
 - 5 . Upadaya & Salmela-Aro
 - 6 . Simon- Morton & Chen

ترغیب آن‌ها به مشارکت در فعالیت‌های مدرسه، موجب ایجاد نتایج رضایت‌بخش در تعلیم و تربیت می‌شود (بهاری، گل محمدنژاد بهرامی و شیخ علیزاده، ۱۴۰۰: ۸۷). مفهوم بهزیستی مدرسه با هدف پیوند کارکردهای عاطفی و تحصیلی، می‌تواند سبب بهبود رابطه دانش‌آموز و مدرسه گردد. در تفسیر فرضیه رابطه اشتیاق به مدرسه و بهزیستی مدرسه می‌توان از نظریه روان‌شناسی خود تعیین‌گری دسی و رایان^۱ (۲۰۰۰) استفاده کرد. بر طبق نظریه خود تعیین‌گری؛ انگیزش افراد، به محیط و بافتی وابسته است که در آن قرار دارند. براین اساس، نقش دیگران (مدیر، معلمان و کارکنان مدرسه) به دلیل حمایتی که از نیازهای روان‌شناختی کودکان و دانش‌آموزان فراهم می‌کنند، حائز اهمیت است و باعث تقویت حالات شناختی، هیجانی و رفتاری دانش‌آموز در مدرسه می‌شود و این امر به بهزیستی دانش‌آموزان کمک می‌کند (دسی و رایان، ۲۰۰۰). پژوهش‌هایی در موضوع رابطه مثبت و قوی بین فعالیت‌های آموزشی با بهزیستی گزارش شده‌اند (لینگ وانگ و یوان^۲، ۲۰۱۸). در این راستا، اردوگو^۳ (۲۰۱۹)، لی، کویی و ژو^۴ (۲۰۱۸) و زینگ و گوردون^۵ (۲۰۲۱) در مطالعات خود، همگی علاقه و اشتیاق به مدرسه را به عنوان عامل کلیدی در پیشرفت تحصیلی و بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان معرفی کرده‌اند (بهاری، گل محمد نژاد بهرامی و شیخ علیزاده، ۱۴۰۰). وقتی دانش‌آموز ادراک قوی و خوبی نسبت به مدرسه داشته باشد، نگرش مثبت‌تری نسبت به تحصیلات و مدرسه دارد. آن چیزی که جو مطلوب یا نامطلوب بودن مدرسه را نشان می‌دهد، فقط ادراکی است که دانش‌آموز از محیط مدرسه دارد. یوپادیا و سالملا آرو^۶ (۲۰۱۳) بیان کردند که اشتیاق تحصیلی می‌تواند بر بهزیستی تحصیلی اثر معنادار داشته باشد. از سوی دیگر شواهد بسیاری نشان می‌دهد افرادی که از حمایت والدین، معلمان و همسالان خود برخوردار باشند، اشتیاق تحصیلی بالاتری دارند (اسمیت و همکاران^۷، ۲۰۲۰). همچنین جو عاطفی مثبت و تعاملات سازنده

1 . Deci & Ryan

2 . Ling-wang & Yuan Kuo

3 . Erdogd

4 . Lei, Cui & Zhou

5 . Xing & Gordon

6 . Upadaya & Salmela-Aro

7 .Smith, Brown, Tran & Suárez-Orozco

افراد با یکدیگر می‌توانند زمینه‌های شوق و اشتیاق به یادگیری و افزایش عملکرد تحصیلی را در پی داشته باشد (آمالیا و لطیفه^۱، ۲۰۱۹؛ پارک و لی^۲، ۲۰۲۰) که این عوامل و شرایط مثبت، همراه با وجود جو مدرسه حمایتی، دوستانه، عدالت‌محور، و بدون ترس که باعث تقویت شناخت، هیجان و رفتارهای دانش‌آموز در مدرسه شود، می‌تواند اشتیاق به مدرسه را در دانش‌آموزان افزایش دهد و از این طریق (افزایش اشتیاق به مدرسه)، بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان نیز بهبود پیدا می‌کند.

فرضیه سوم: فرهنگ مدرسه بر بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان، تأثیر معنادار دارد.

یافته‌های مربوط به فرضیه سوم نشان می‌دهد ضریب همبستگی پیرسون بین فرهنگ مدرسه با بهزیستی تحصیلی به متوسطه اول، متوسطه دوم و ضریب کل به ترتیب ۰/۰۱، ۰/۷۱ و ۰/۶۶ است که در سطح خطای ۰/۰۵، مستقیم و معنادار است. یافته‌های این فرضیه با نتایج تحقیق بهروز نژاد (۱۳۹۷)، عشورنژاد و همکاران (۱۳۹۶)، صفایی موحد و بهادری، استین مایر و همکاران^۳ (۲۰۱۸) و استوری^۴ (۲۰۱۰) هم سو است.

هدف فرهنگ مدرسه، ایجاد توسعه فرهنگی در مدارس است که شامل راهبردهایی مانند جذابیت آموزشی، توسعه علمی مدارس، توسعه بهزیستی در مدرسه، امنیت روانی، اجتماعی و فرهنگی در مدرسه، همزیستی مسالمت‌آمیز در مدرسه، همزیستی مسالمت‌آمیز در مدرسه، رشد فرهنگی دانش‌آموزان، افزایش مشارکت و کارگروهی و روابط صمیمانه و جو دوستی است (موسوی، ۱۴۰۰). در تفسیر فرضیه رابطه بین فرهنگ مدرسه و بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان می‌توان از نظریه جامعه‌شناسی کنترل اجتماعی هیرشی^۵ (۲۰۰۳) استفاده نمود. بر اساس این دیدگاه، رفتار اجتماعی جوانان، بر اساس پیوندهای بین فرد و جامعه تبیین می‌گردد. این پیوندها به وسیله باورها، تعهد، دل‌بستگی و اشتیاق مشخص می‌شوند. براین اساس می‌توان وقتی

-
1. Amalia & Latifah
 2. Park & Lee
 3. Steinmayr, Heyder, Naumburg, Michels & Wirthwein
 4. Story
 5. Hirschi

دانش‌آموزان احساس کنند که مدیر و معلمان از آن‌ها حمایت می‌کنند و آن‌ها را به‌عنوان اعضای مدرسه پذیرفته‌اند، و برای آن‌ها احترام و عزت قائل می‌شوند، احساس تعلق و علاقه دانش‌آموز به مدرسه زیاد می‌شود. این فضای تعاملی و روابط متقابل در بین اعضای مدرسه متشکل از دانش‌آموزان، معلمان و مدیریت مدرسه؛ حس تعلق، وابستگی عاطفی و ذهنی نسبت به مدرسه در دانش‌آموز ایجاد می‌کند؛ در این محیط مطلوب، دانش‌آموزان می‌توانند عقاید خود را آزادانه بیان کنند، و روابط معلم - دانش‌آموز بر اساس دلسوزی، همدلی، اعتماد، عدالت، و بر اساس انصاف، روحیه علمی و مشارکتی است. این شرایط، انگیزش درونی دانش‌آموزان را نسبت به مدرسه تقویت می‌کند و به تبع آن، شرایط مدرسه برای بهبود و ارتقای بهزیستی تحصیلی مهیا می‌شود. وقتی بهزیستی تحصیلی به سطح مطلوب رسید، دانش‌آموزان آگاهی واقع‌بینانه‌ای از نقاط قوت، توانایی‌ها و مهارت‌های خود به دست می‌آورند.

در این خصوص عشورنژاد و همکاران (۱۳۹۶) بیان می‌کنند فرهنگ مدرسه مصداق واقعی حمایت‌های اجتماعی از دانش‌آموزان است. برخورداری از روابط مناسب با همسالان که در سنین نوجوانی از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند، ارتباطات مناسب با معلمان به دلیل جایگاه والایی که در نزد دانش‌آموزان دارند و دیگران مهم آن‌ها محسوب می‌شوند، و همچنین فضای مناسب آموزشی باعث ایجاد بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان می‌گردد (عشورنژاد، کدیور و حجازی، ۱۳۹۶). کوری، زانوتی و مورگان^۱ (۲۰۱۲) بیان کردند حمایت‌های اجتماعی (خانواده، همسالان و مدرسه) به بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان ارتباط مستقیم دارد.

در پایان این‌که دانش‌آموز و مدرسه، دو عنصر جدایی‌ناپذیر از هم هستند. روزها، ماه‌ها و سال‌هایی که در نقش دانش‌آموزی در مدرسه سپری می‌شوند، بخش مهم و حساسی از عمر را در بر می‌گیرد؛ بر این اساس، لزوم توجه به بخش روحی - روانی و فرهنگی مدرسه برای بهبود ابعاد فردی و اجتماعی شخصیت و هویت دانش‌آموزان، مهم و ضروری به نظر می‌رسد.

در راستای نتایج تحقیق، پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد:

- ۱- مدیران مدارس در جهت ارتقای ابعاد رفتاری، هیجانی و شناختی در جهت بهبود اشتیاق به مدرسه دانش‌آموزان، از نظر خبرگان و متخصصین استفاده نمایند.
- ۲- آموزش و پرورش و مدیران مدارس در جهت افزایش رضایتمندی تحصیلی و درآمیزی در کارهای مدرسه برای بهبود وضعیت بهزیستی دانش‌آموزان، از راه‌های مختلف راه‌های مشارکت دانش‌آموزان در امور مدرسه را هموارتر نماید.
- ۳- در مدارس پرجمعیت، شرایط مطلوب را برای ارتقای فرهنگ مدرسه، اشتیاق در مدرسه و بهزیستی مدرسه مهیا نمی‌شود؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود آموزش و پرورش و مدیران مدارس نسبت به جمعیت قانونی دانش‌آموز برای کلاس‌ها و مدرسه توجه جدی نمایند تا شرایط ایجاد بهزیستی تحصیلی فراهم گردد.
- ۴- باتوجه به این‌که تجارب فرهنگی دانش‌آموزان از راه خانواده به آن‌ها منتقل می‌شود، مدیران مدارس در خصوص دانش‌آموزان، از اولیا دانش‌آموزان مشورت خواهی کنند.
- ۵- آموزش و پرورش با کمک دانشگاه‌های معتبر کشور و به‌خصوص انجمن‌های علمی جامعه‌شناسی و روان‌شناسی کشور و دانشگاه‌های علوم انسانی معتبر کشور، بروشورهایی در زمینه فرهنگ مدرسه تهیه نمایند که بتوانند فرهنگ مدرسه را به‌طور شفاف و دقیق برای دانش‌آموزان آموزش دهد و روش‌های عملی ارائه دهند.
- ۶- از تجربه مشاوران و متخصصان جامعه‌شناسی و روان‌شناسی برای افزایش اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان جهت تأثیرگذاری بر بهزیستی تحصیلی استفاده شود.
در خصوص محدودیت‌های تحقیق می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:
 - ۱- برای تکمیل پرسش‌نامه‌ها توسط دانش‌آموزان نیاز به حضور در مدارس و کلاس‌های درس بود که باعث ایجاد خلل در کار مدارس می‌شد و با حضور در آخر وقت مدرسه‌ها، مشکل کمتر شد.
 - ۲- برخی دانش‌آموزان تمایل کافی برای تکمیل پرسش‌نامه نداشتند که با برنامه‌ریزی خاص و ایجاد علاقه علمی و همکاری مدیریت مدارس، مشکل برطرف شد.
 - ۳- بررسی خطی و ساده متغیرهای تحقیق از محدودیت این تحقیق بود؛ طراحی مدل ساختاری برای بهزیستی تحصیلی بر غنای علمی کار می‌افزاید.

منابع

- برهمن، مریم و موسیوند، محبوبه (۱۴۰۰)، *رابطه شایستگی اجتماعی و آخرت نگری با بهزیستی مدرسه: نقش واسطه‌ای بلوغ عاطفی و اخلاقی نوجوانان در مدارس*، روان‌شناسی تربیتی، دوره ۱۷، شماره ۵۹، بهار، ۲۱۲-۱۷۵.
- بشر پور، سجاد؛ عیسی زادگان، علی؛ زاهد بابلان، عادل و احمدیان، لیلی (۱۳۹۲)، *مقایسه خودپنداری تحصیلی و اشتیاق به مدرسه در دانش‌آموزان مبتلا به ناتوانی یادگیری و عادی*، مجله مطالعات آموزش و یادگیری، دوره ۵، شماره ۲، پیاپی ۶۵، پاییز و زمستان، ۶۴-۴۷.
- بهاری، پروین؛ گل محمد نژاد بهرامی، غلامرضا و شیخ عزیززاده، سیاوش (۱۴۰۰)، *طراحی و ساخت پرسش‌نامه علاقه به مدرسه در بین دانش‌آموزان مقطع ابتدایی*، نشریه علمی - پژوهشی آموزش و ارزشیابی، سال ۱۴، شماره ۵۵، پاییز، ۱۱۱-۸۵.
- بهروز نژاد، فاطمه (۱۳۹۷)، *نقش واسطه‌ای اشتیاق تحصیلی در رابطه میان فرهنگ مدرسه و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه خوارزمی.
- پاکزاد، محمدامین؛ حلت آبادی فراهانی، محمدابراهیم؛ غفوری، سمیه و خسروی طناک، محمد (۱۴۰۱)، *رشد اجتماعی دانش‌آموزان: نقش پیش‌بین هوش اخلاقی و فرهنگ مدرسه*، مجله اخلاق زیستی، دوره ۱۲، شماره ۳۷، ۱۱-۱.
- حسین مردی، علی اصغر؛ قربان شیروودی، شهره؛ زر بخش بحری، محمدرضا و تیز دست، طاهر (۱۴۰۰)، *رابطه اشتیاق به تحصیل، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر*، جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، دوره ۱۴، شماره ۲، پاییز و زمستان، ۱۸۹-۱۷۷.
- خدا پناهی، فاطمه و تمنایی فر، محمدرضا (۱۴۰۱)، *نقش میانجی‌گر شادکامی و خودکارآمدی تحصیلی در رابطه شفقت به خود و بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان*، مجله علوم روان‌شناختی، دوره ۲۱، شماره ۱۱۸، ۲۰۸۹-۲۰۶۷.
- خدائی، سعیده (۱۴۰۰)، *تدوین مدل پیشرفت تحصیلی بر اساس خوش بینی تحصیلی، خودتنظیمی هیجانی خود راهبری با میانجی‌گری مسئولیت‌پذیری تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه دوازدهم نظری ناحیه ۵ تبریز*، دانشگاه فرهنگیان، پردیس علامه امینی تبریز، شهریورماه.

- رستگار، احمد؛ صیف، محمدحسن و مالکی، راحله (۱۳۹۷)، *مدل علی روابط سبک‌های مدیریت کلاس با بهزیستی تحصیلی با توجه به نقش واسطه‌ای سرمایه‌های روان‌شناختی*، *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی*، شماره ۱۸، پیاپی ۵، فروردین، ۲۵-۳۸.
- روحی، مهدیه؛ طهماسب زاده شیخ لار، داود و پروری، امین (۱۴۰۰)، *نقش واسطه‌ای فرهنگ مدرسه بر روابط مؤلفه‌های مدرسه اثربخش با کیفیت درس‌پژوهی در بین معلمان دوره ابتدائی*، *فصلنامه درس‌پژوهی*، سال ۹، شماره ۳، پاییز، ۱۰۲-۷۷.
- زاهد، عادل؛ کریمی یوسفی، فایده و معینی کیا، مهدی (۱۳۹۴)، *ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس اشتیاق به مدرسه*، *فصلنامه علمی - پژوهشی مطالعات آموزشی و آموزشگاهی*، سال ۲، شماره ۲، زمستان، ۷۰-۵۵.
- سرداری، باقر (۱۴۰۰)، *اثربخشی آموزش خودتنظیمی هیجانی بر سطح همدلی و اشتیاق به مدرسه دانش‌آموزان مقطع ابتدائی با سلامت هیجانی - رفتاری*، *فصلنامه تعلیم‌وتربیت استثنایی*، سال ۲۱، شماره ۲، پیاپی ۱۶۲، خرداد و تیر، ۹۸-۸۷.
- سهرابی، ظریفه؛ طاهرزاده قهفرخی، سجاد؛ حاتم پور، ابراهیم؛ میروشلاق، فریق و محمدپور، مهدی (۱۴۰۰)، *رابطه اضطراب کرونا و بهزیستی تحصیلی با میانجی‌گری امید تحصیلی در دانش‌آموزان*، *پژوهش در نظام‌های آموزشی*، دوره ۱۵، شماره ۵۵، زمستان، ۱۷۷-۱۶۵.
- صفایی موحد، سعید و بهادری، بهناز (۱۳۹۴)، *بررسی تأثیر فرهنگ مدرسه و سرمایه فرهنگی خانواده بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان*، *مدیریت برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی*، دوره ۱۱، شماره ۲، پیاپی ۲۱، پاییز و زمستان، ۱۵۸-۱۲۷.
- صفایی موحد، سعید و بهادری، بهناز (۱۳۹۷)، *بررسی تأثیر فرهنگ مدرسه و سرمایه فرهنگی خانواده بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان*، *مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی*، دوره ۱۱، شماره ۲، پیاپی ۲۱، پاییز و زمستان، ۱۵۸-۱۲۷.
- عشور نژاد، فاطمه؛ کدیور، پروین و حجازی، الهه (۱۳۹۶)، *رابطه عاملیت، برنامه‌ریزی و فرهنگ مدرسه با بهزیستی تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان عادی و تیزهوش*، *فصلنامه پژوهش‌های نوین روان‌شناختی*، سال ۱۲، شماره ۴۷، پاییز، ۱۰۷-۷۹.

- غلامی، محمدتقی؛ قلاوندی، حسن؛ اکبری سوره، پروا و امانی ساری بگلو، جواد (۱۳۹۲)، فرهنگ مدرسه و از خود بیگانگی تحصیلی نقش واسط نیازهای روان‌شناختی اساسی، راهبرد فرهنگ، شماره ۲۴، زمستان، ۱۱۶-۹۹.
- کارشکی، حسین؛ آهنچیان، محمدرضا؛ ناصریان، حمید و افشاری زاده، احسان (۱۳۹۵)، ساخت و اعتباریابی مقیاس نیاز پژوهشی معلمان متوسطه شهر مشهد بر اساس نظریه خود تعیین‌گری، رویکردهای نوین آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، سال ۱۱، شماره ۲، پیاپی ۲۴، پاییز و زمستان، ۴۴-۲۷.
- کریمی‌پور، غفار؛ کرمی، آزاد الله و احمدی، تهمینه (۱۳۹۵)، نقش وابستگی به تلفن همراه در پیش‌بینی خودپنداره تحصیلی و اشتیاق به مدرسه در دانش‌آموزان، فصلنامه علمی - پژوهشی پژوهش‌نامه تربیتی، سال ۱۱، شماره ۴۶، بهار، ۶۶-۵۱.
- کیایی، سحر؛ عالی، آمنه و نیکخو، فاطمه (۱۴۰۱)، آیا محیط آموزش، بهزیستی روان‌شناختی کودکان پیش‌دبستانی را متأثر می‌سازد؟ تحلیل نقش انضباط، پژوهش‌نامه روان‌شناسی مثبت، سال ۸، شماره ۱، پیاپی ۲۹، ۴۰-۱۹.
- مرادی، فاطمه و توسلی، اسماعیل (۱۳۹۷)، بررسی تأثیر عشق به مدرسه بر یادگیری دانش‌آموزان ابتدائی با استفاده از مدل وانگ و همکاران، فصلنامه پویش در آموزش و علوم تربیتی، دوره ۷، شماره ۸، بهار و تابستان، ۹۱-۶۶.
- مرادی، مرتضی؛ سلیمانی خشاب، عباسعلی؛ شهاب زاده، صدیقه؛ صباغیان بغداد آبادی، حمید و دهقان‌زاده، محمدحسین (۱۳۹۵)، آزمون ساختار عاملی و سنجش همسانی درونی سنججه ایرانی پرسش‌نامه بهزیستی تحصیلی، فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی، دوره ۷، شماره ۲۶، زمستان، ۱۴۸-۱۲۳.
- ملکیان، نرجس و پالی، سمیرا (۱۴۰۱)، رابطه جهت‌گیری هدف و خودپنداره تحصیلی با اشتیاق به مدرسه با نقش میانجی پایستگی تحصیلی دانش‌آموزان، فصلنامه مدیریت و چشم‌انداز آموزش، شماره ۱، پیاپی ۴، ۷۱-۵۳.
- موسوی، فرانک (۱۴۰۰)، بازشناسی مؤلفه‌ها و ابعاد توسعه فرهنگی مدارس به منظور دستیابی به مدل مناسب، فصلنامه مطالعات مدیریت و رهبری در سازمان‌های آموزشی، سال ۱، شماره ۱، بهار، ۵۵-۴۵.

میرزایی فندخت، امید؛ درتاج، فریبرز؛ سعدی پور، اسماعیل، ابراهیمی قوام، صغری و دلاور، علی (۱۳۹۹)، *نقش واسطه‌ای نیازهای اساسی روان‌شناختی در رابطه بین فرهنگ مدرسه و مشارکت تحصیلی دانش‌آموزان*، فصلنامه سلامت روان کودک، دوره ۷، شماره ۱، بهار، ۹۲-۸۲.

ویس کرم علی، حسنعلی؛ خلیلی گشنیکانی، زهرا؛ عالی پور، کبری و علوی، زینب (۱۳۹۷)، *نقش میانجی اشتیاق تحصیلی در پیش‌بینی بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان بر اساس جو روانی - اجتماعی کلاس درس دانش‌آموزان*، دوفصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری، سال ۷، شماره ۱۲، بهار و تابستان، ۱۶۸-۱۴۹.

یوسفی افراشته، مجید و دهقانی، زهره (۱۴۰۰)، *رابطه بین بازخورد مدرسه با دل‌زدگی و بهزیستی تحصیلی*، مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، شماره ۲۱، پیاپی ۵۱، ۵۱۱-۵۰۲.

Alessandro, A. & Sath, D (1997), *The dimetions and measurment of school culture: Understanding school culture as the basis for school reform*. International of Educational Research, 27, pp553-569.

Amalia, R., & Latifah, M (2019), *Parental support, academic emotion, learning strategy, and academic achievement on first year student*. Journal of Family Sciences, 4(1), 41-53.

Appleton, L (2020), *Academic libraries and student engagement: A literature review*. New Review of Academic Librarianship, 26(2-4), 189-213.

Awartani, M., Whitman, C.V. & Gordon, J (2008), *Developing Instruments to Capture Young People's Perceptions of How Schoolas a Learning Environment Affects their Well-Being, European*. Journal of Education, 43(1), 51-70.

Currie, C., Zanotti, C. & Morgan, A (2012), *Social determinants of health and well-being among young people, Health behavior in school aged children (HBSC) study*. World Health Organization, Regional Office for Europe, 252.

Deci, E. L & Ryan, R. M (2000), *The what and why of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior*. Psychological Inquiry, 11, 227-268.

- Erdogdu, M. Y (2019), *The Mediating Role of School Engagement in the Relationship between Attitude toward Learning and Academic Achievement*. International Journal of Education and Literacy Studies, 7(2): 75-81.
- Fang S, Ding D (2020), *The efficacy of group-based acceptance and commitment therapy on psychological capital and school engagement: A pilot study among Chinese adolescents*. Journal of Science, 16: 134-143.
- Fraillon, J (2004), *Measuring Student Well-Being in the Context of Australian schooling: Discussion Paper ACER, Australian Council for Educational Research, implications for grades, depression, delinquency, and substance use*. Developmental Psychology, 47, 233–247.
- Hirschi, T (2003), *Commentary: Testing the general theory of crime*, Journal of Research in Crime and Delinquency, vol 30, Issue 1.
- Hoferichter, F., Hirvonen, R., & Kiuru, N (2021), *The development of school well-being in secondary among Turkish Early Adolescents: A Three-Wave Cross-Lagged Model*. Children and Youth Instruction, 71, 101377.
- Jääskelä, P., Poikkeus, A.M., Vasalampi, K., Valleala, U.M. & Rasku-Puttonen, H (2016), *Assessing agency of university students: validation of the AUS Scale*, Studies in Higher Education, 1-19.
- Julika, S., & Setiyawati, D (2019), *Kecerdasan emosional, stres akademik, dan kesejahteraan subjektif pada mahasiswa*. Gadjah Mada Journal of Psychology (GamaJoP), 5(1), 50-59.
- Gordeeva, T. O., Sychev, O. A., & Lunkina, M. V (2019), *School Well-Being of Elementary School Children: Motivational and Educational Predictors*. Psychological Science and Education, 24(3), 32-42.
- Karababa, A (2020), *The Reciprocal Relationships between School Engagement and Self-Esteem*.
- Lei, H., Cui, Y., & Zhou, W (2018), *Relationships between student engagement and academic achievement: A meta-analysis*. Social Behavior and Personality: an international journal, 46(3): 517-528.
- Li, Y., & Lerner, R. M (2011), *Trajectories of school engagement during adolescence: mplications for grades, depression, delinquency, and substance use*. Developmental Psychology, 47, 233–247.
- Ling-wang, W., & Yuan Kuo, C (2019), *Relationships Among Teachers' Positive Discipline, Students' Well-being and Teachers' Effective Teaching: A Study of Special Education Teachers and Adolescent Students With Learning Disabilities in Taiwan*. International Journal of Disability, Development and Education, 66(1), 15-34.

- Mainhard, M.T., Brekelmans, M., Wubbels, T (2010), *Coercive and supportive teacher behaviour: Within- and across-lesson associations with the classroom social climate*". Social and Behavioural Sciences, Utrecht University, 1-10.
- McDoola, E., Powella, P., Robertsa, J. & Taylor, K (2020), *The internet and children's psychological well-being*. Journal of Health Economics, 69, 170-190.
- Naderi, KH., Neshatdoost, H, T., & Talebi, H (2019), *The Effect of Self-Regulation Strategies Students: Training on Happiness in Gender Comparison Positive Research*.
- Orthner, D. K., Jones-sanpei, H., Akos, P., & Rose, R, A (2013), *Improving middle school student engagement Through career-relevant instruction in the core curriculum*. The Journal Of Educational Research, 106, 27-38.
- Pandey, R., Tiwari, G. K., Parihar, P., & Rai, P. K (2019), *Positive, not negative, self-compassion mediates the relationship between self-esteem and well-being*. Psychology and Psychotherapy: Theory, Research, and Practice, papt.12259.
- Park, H., & Lee, K. S (2020), *The association of family structure with health behavior, mental health, and perceived academic achievement among adolescents: A 2018 Korean nationally representative survey*. BMC Public Health, 2, Article 510.
- Reeve, J.M (2009), *Understanding Motivation and Emotion (5ed)*, New York: Wiley. *school: High academic buoyancy and supportive class- and school climate as buffers*. Learning and Services Review, 105114.
- Salmela-Aro, K., Upadyaya, K (2014), *School burnout and engagement in the context of demands-resources model*. British Journal of Educational Psychology, 84(1), 137-151.
- Simon- Morton, B, G., & Chen, R (2009), *Peer and Parent influence on school engagement among early adolescents*. Journal of Youth and society, 41, 3-25.
- Smith, N. A., Brown, J. L., Tran, T., & Suárez-Orozco, C (2020), *Parents, friends and immigrant youths' academic engagement: A mediation analysis*. International Journal of Psychology, 55(5), 743-753.
- Soutter, A.K (2011), *What can we learn about wellbeing in school?* Journal of Student Wellbeing, 5(1), 1-21.
- Steinmayr R, Heyder A, Naumburg C, Michels J and Wirthwein L (2018) *School-Related and Individual Predictors of Subjective Well-Being and Academic Achievement*. Front. Psychol. 9:2631. doi: 10.3389/fpsyg. 2018. 02631.

- Story, L.C (2010), *A Study of the Perceived Effects of School Culture on Student Behaviors*, Electronic Theses and Dissertations, Paper 2249.
- Thuy-vy, T. N., Deci, E. L (2016), *Can it be good to set the bar high? The role of motivational regulation in moderating the link from high standards to academic well-being*. Learning and Individual Differences, 45, 245-251.
- Tiwari, G. K., Pandey, R., Rai, P. K., Pandey, R., Verma, Y., Parihar, P., & Mandal, S. P (2020), *Selfcompassion as an intrapersonal resource of perceived positive mental health outcomes: a thematic analysis*. Mental Health, Religion Culture, 23(7), 550-569.
- Tuominen-Soini H, Salmela-Aro K, Niemivirta M (2012), *Achievement Goal Orientations and Academic Well-Being Across the Transition to Upper Secondary Education*. Learn Individ Differ; 22 (3):290-305. doi: 10.1016/j.lindif.2012.01.002.
- Upadaya, K., Salmela-Aro, K (2013), *Development of school engagement in association with academic success and well-being in varying social contexts*. A re-view of empirical research. European Psychologist, 18(2), 136-147.
- Wang, M. T., Willett, J. B., & Eccles, J. S (2011), *The assessment of school engagement: Examining dimensionality and measurement invariance by gender and race/ethnicity*. Journal of School Psychology, 49, 465-480.
- Wang, M., Degol, J. L., Amemiva, J., Parr, A., & Guo, J (2020), *Classroom climate and children's academic and psychological wellbeing: A systematic review and metaanalysis*. Developmental Review, 57, 1-21.
- Wang, M.T. & Holcombe, R (2010), *Adolescents' Perceptions of School Environment, Engagement, and Academic Achievement in Middle School*, American Educational Research Journal, 47(3), 633-662.
- Wang, Y., Derakhshan, A., & Zhang, L. J (2021), *Researching and practicing positive psychology in second/foreign language learning and teaching: the past, current status, and future directions*. Frontiers in Psychology, 12.
- Xing, X., & Gordon, H. R (2021), *Mediating effects of school engagement between high school on-time completion and career and technical education*. Vocations and Learning, 14(1): 1-21.